

BISERICA și ȘCOLA.

Fóe bisericescă, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondințele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERICA și ȘCOLA“
„ „ „ „ jum. an . . . 2 „ 50 „	4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	Iar banii de prenumerațiune la
Pentru România și străinătate pe an . . . 7 „ — „		— „Tipografia diecesană în Arad.” —
„ „ „ „ „ j. a. s. . . 50 „		

Abonamentu nou la „BISERICA și ȘCOLA“

Cu 1 Octomvrie st. v. se începe alu patrulea semestru alu anului curinte pentru care deschidem nou abonamentu la „Biserica și Școla“ cu prețulu de până aci.

Domni noi abonenți si carii sunt în res-tanță cu prețulu abonamentului sunt rugați a trimite banii de prenumerațiune directe la administrațiunea tipografiei diecesane în Arad.

Reflecșiuni privitoare la cultura femeii române

[Continuare și fine].

Ne permitem a arêta și modesta noastră părere la aceea, că ce felu de cultură ar fi să se dea fetițelor române. Noi ținem chiar și la cultură povețele sfintei scripturi de cele mai bune. Înțeleptulu Solomon la c. 31. scrie: „Muerea cu minte înțeleptă se va binecuvênta, dacă se va lănda cu frica Domnului. O muere înțeleptă și bărbată este mai scumpă de cât petrile de mult prețu . . . Una ca acesta nu se va lipsi de bună agonisală; ea va lucra barbatului tôte lucrurile de lipsă în tóta viața lui din lână și din inu va face cu mânil sale lucrurile de trebă; va purta grije de casă, va face câte două haine bărbatului seü și șie-și îmbrăcăminte de vison etc.“

Cultivată va fi femea dară când ea va căștiga cunoșcința celor ce cere înțeleptulu Solomon, când va avea o inimă nobilă și va sci se dea povețe bune în sfera femească.

La o astfel de cultivare ar fi de lipsă: a) Fundamentulu pe care se zidesce cultura femeii să fie religioșitatea în care a fost educată la părinți. Însemnătatea religioșității o vedem la fetițele sătenilor, carii nu sciu carte, dară sunt

curate, modeste și mai deosebite decât cele din clasa de mai susu. Din contra unde lipesc religioșitatea mai alesu în clasa de susu la prima vedere se observă decăderea și nevrednicia femeii. Religionea este fundamentulu la cultivarea unei femei, căci fără religione, ea este decădută și nenorocită în tóta viața ei.

b) Frumșetele naturali interne trebuesc păstrate. Modestia este frumșeta cea mai atrăgătoare a femeii; modestia e cea ce răpesc sufletulu. S'a vedut femei frumose însă îndrêsnețe, obrasnice, carii curênd au devenit nesuferite. Frumșeta deafară atrage ochiulu de departe, de aprôpe însă, inima o respinge. Imfrumșetarea artistică, podôbele sunt numai pentru o depărtare de ochiü, căci de aprôpe acestea, fără modestie, deșteptă disgustulu.

c) Casnicia, hârnicia femeii sunt condițiile carii se caută ađi de barbații înțelepți, adeva grija casei; a sci curăți, a sci pune în ordine, a sci spăla, a sci ferbe, a sci îngriji de copii, a sci păstra. Unde femea e casnică nu se departeză de casă, de lucrurile ei, și viind bărbatul din luptele lumii năcăjit, se îndulcesce, că vede casa în bună rëndueala. O astfel de femeie fiind mamă va cresce însași copii sei. Din contra cele culte își ved de lectură, de studiu. Căștigulu n'are multă valóre, ci păstrarea are mai multă valóre. Păstrarea cade în competența femeii. Pe sate mai nainte și acum femea păstrază averea de bani, prețioșe. Și femea pe șate nu e risipitoare. Dați femeilor averea se o păstreze se împartă ele spesele și fiți siguri că nu vor deveni risipitoare, ci econôme chiar șgărcite (avare). Pre cât de puțin se considera de unii burlaci meritulu muncii și câștigulu femeii, pre atât de însêmuat l'ar vedea ei, când ar socoti spesele lor în afară pre tôte nimicurile de o parte, și cele ce le câștigă un bărbat cășătoritü prin grija de haine, de spălatu, mâncare etc. de

altă parte. Se nu răpiți acestu profitu casei române.

Cum se vede noi am premisă religiozitatea, modestia și căsnicia femeii înainte cultivării ei prin studii, pentru că acestea sunt neapăratu necesarii fetițelor române pre când cultivarea în studii nu e de tot neapărată lipsă. Cultivarea cu științe mai înalte, se dicem, cunoșcerea limbelor patriei, istoria patriei și universală, matematica și științele naturale într'atât sunt de lipsă fetițelor, ca se aibă și ele despre lume cunoștințe mai lăfite; ca să se scie afla între 6menii din societatea mai înaltă. Deosebitu susținem necesitatea cultivării din acelu motivu, că o sută până la două sute fetițe se cultivă în institute străine și se tămăeză simțulu loru cu streinisme. Astfelu prin cultivarea fetițelor ele nu câștigă cele ale vieții, cum câștigă junii cu acestă cultură.

Deci nu e de totu neapăratu de lipsă fetițelor. Susținem ca necesarie cultivarea fetițelor dară nu cu științele ce se predau în clasele medii. Câtă cultură în științe au de lipsă fetițele române ne spune puterea materiale și împrejurările în care se află romanii din Transilvania și Ungaria. Acestia posedu numai clasa de josu, căci nu știu dacă preoții și dascălii nostri formeză clasa mijlocie; iară pre căți-va advocați și funcționari nu-i mai pomenim.

Pentru clasa de josu căutați la t6te națiunile culte ce cultură se dă fetițelor? Nu aflămu nicăiri, că se dă o cultură superi6ră, ci ele se cultivă cu mijloce de ași putea câștiga necesitățile vieții mai ușor.

Pentru o cultură superi6ră ne mai lămuresce o altă întrebare, adecă: Pentru cine cultivă Românii fetițele loru? Negreșit că săteanulu, plugariulu pentru plugari, atunci acestora le este destulu să scie a ceti, și scrie și a sci cele ale economiei. Notăm aci, că trebuescu fetițele plugariloru se aibă noțiuni de grădinăritu pentru legumi și p6me.

Pentru cine cultivă preoții dascălii și notarii fetițele loru? Negreșit că tot pentru astfelu de persoane, cari se devie preoți, dascăli, și notari, căci câte o excețiune nu o putem lua de măsură. Și acestor6 fetițe le este destul se aibă cunoștințele din clasele normale, fie și cetățenesci. T6te aceste fetițe au tot aceea ocupațiune, economică, ca și cele de plugariu, deosebirea este că se vor înv6rti între persoane mai alese din clasa mijlocie și vor avea necesitate de o cuhnă, de o gătire a bucatelor6 mai alésă, de vestminte mai alese, cum se scie a da celor6 mai de josu o povață. Va se dică necesitatea cere se fie cu ceva mai pricopsite de cât fetițele de plugariu, numai în formă dară nu și în ocupațiunile casnice.

Mai putem să ne întrebăm. Pentru cine cul-

tivă funcționarii, advocații, protopopii fetițele lor6, căci 6meni de bani, proprietari mari, comersanți avuți, boeri nu avem? Fetițele acestor6 funcționari, advocați și protopopi, cari nu pot6 avea un venit6 anual6 mai mare dela o mie fl. până la două mil fl. O astfelu de putere materială nu înlesnesce ca se cultivi fetițele a fi cum se dic6: „dame de salon;“ ca se aibă cunoștințe din t6te specialitățile; ca se fi cetit pe cutare și cutare scriitor6 până și pe Voltair, Renan. Din contra aceea putere materială și împrejurările sociali pretind6 ca fetița se fie crescută casnică și economă și se aibă nisce cunoștințe elementari.

Deci dară și pentru aceste fetițe științele ce se predau într'o școlă cetățenescă — cum o numesce legea — sunt de ajunsu.

Dacă dorim se avem fetițele, care se fie femei române bune, casnice și econom6, atunci, repet încă odată: s6 nu le depărtăm de familie.

Altă întrebare mai ponderoasă avem adecă: Când e vorba de cultivarea fetițelor6 atunci cum se fie fetițele 6menilor6 s6raci din clasa mijlocie spre caemplu copilele remase orfane după un6 funcționaru care a murit6, după un6 preot6, advocat6, cari anevoe se pot6 căsători? Este a ne întreba ce mijloce le dăm acestora ca se-și potă câștiga pânea de t6te zilele?

Și la acestă întrebare ne orientăm după fetițele sătenilor6. Ele devenind orfane pot6 trăi cu munca la economia câmpului și nu sunt de plânsu.

Cele din clasa mijlocie însă n'au învățat6 ori s'au deprătat6 de aceea muncă; lor6 le este prest6 puțină a săpa și a secera etc.

S'a dis prin jurnale se formăm6 învățătore Unde? Și dacă ar fi, vai de ele, că ce vor face ele cu o sută, done sute fl. de cari se plâng6 învățătorii că nu pot6 trăi? Deci trebue se le dăm mijloce din clasa mijlocie spre ași putea câștiga hrana de lipsă adecă: știința de a fi o croitorită, o legătore de cărti, de a măestri flanele și ori cari din meseriile mai ușore.

În fine mijlocele pentru cultivare este se avem în vedere și cele pentru traiulu vieții. Când se trăcteză de cultivarea fetițelor6 române așteptarea rezultatului este: împlinirea chemării de femei; îndatinarea la muncă; înduplecarea la supunere și casnică.

Varnava.

Sistemulu papal6.

[Continuare și sine.]

IV.

Papismulu și infalibilitatea s6u Sinodulu vaticanu și urmările lui.

Infalibilitatea papei se deduce din idea că în el6 culmină episcopatul6, el6 ca locuțiitorial6 lu Christos6 reprezintă biserica și când vorbesce în

oficiu său *ex cathedra*, tot deuna trebuie se cunoscă și vorbescă adevărul.

Principiul infalibilității, care se băsede pe decretalele pseudoisidorice, n'a fostu recunoscutu nici când de toți; sinodele totdeuna au pretinsu, ca otăririle lor să fie superioare papei. Singuri partizanii cei mai rezoluți declară: că infalibilitatea se reduce numai la învățatură, nu la cunoștința pozitivă. De presinte infalibilitatea personală a papei este inaugurată deja ca dogmă. (Veți mai jos).

Întregul spiritul ultramontanu se concentrează în învățatura despre infalibilitatea personală a papei, și pentru aceea, trebuie se constatăm, că ideea infalibilității este aproape așa de vechiă, ca și pretenziunea bisericeii romane.

Ideia acesta a fost cu totul necunoscută bisericeii vechi grecesci; la necentenitele ei opisiții contra absolutismului Romei și la pretenziunea ei ca biserică de origine apostolică și nisuința pentru conservarea tradițiunii apostolice, ideea infalibilității i-ar fi fost absolutu neaccesibilă. Dar în biserică romană această idee petrece toate fazele dezvoltării sistemului papal. Ea este deja formulată în cele mai sus espuse idei a le lui Ciprianu despre biserică romană și însemnătatea ei centrală pentru toți credincioșii. Deja în periodul lui Tertullianu (160 c. 240) și Ciprianu (200—258) făcure eppii romani ca *Summi Pontifices* pretenziunea, respinsă de ambii acesti ss. părinți, — de a forma suprema instanță în cauzele credinței, și după unu secolu mai apoi, cu toate că episcopul romanu Liberius (352—366) a scrisu [341] o formulă seminariană, — Ieronim, (născ. 331) potu se scrie papei Damasus (366—384): „*Voți cei din Roma, sunteți sarea pământului, la voi resare soroale dreptății; — carele nu se află în arha lui Noe, se cufundă, când vinu valurile. Dacă tu (Damasus) ordonezi, atunci s'ar putea învăța o credință nouă, diferită de cea niceană: noi dreptcredincioșii vom mărturisi atunci în cuvinte egale ca arianii.*” Iară Augustin (născ. 354) a strigatu Pelagianilor: „*Roma locuta, causa finita est,*” de și după cum Hase (Polemik) preanimerit adauge, cauza acesta defeliu nu s'a finit. Dar ideea fundamentală, a fi suprema decizătoare și negreșitoare (a nu cădea în erore) auctoritate a creștinătății, a susținut-o și dezvoltat-o papismul, pre lângă toate exemplele flagrante de vacilațiunii dogmatice, fără caracteru, a unui Vigilii (537—55) în certele escate în secl. VI. din învățăturile eretice alui Teodoru din Mopsuesta, Teodoret din Cyr și Iba din Edessa [învățături nestorianice], și pre lângă totă erezia dogmatică a unui Honoriu (625—38), carele pentru învățăturile sale monotheletice a fostu anatemitat sinodul VI. ecum. [682], o anatemă, carea și Leo II., episcopul romanu (582) a aprobat-o; și acestu faptu nu se pôte sterge din istoria pre lângă toate ulterioarele maestrii și talmăcirii iesuitice. (de Baronius, Bellarmin și de impertinenta Civiltă cattolica: Honoriu numai pentru aceea a fostu condamnatu, căci nu s'a opus cu destulă energiă ereziei.)¹⁾

Ca sistem dogmaticu se află infalibilitatea romană mai întâiu la Pseudoisidorus, de și aci ca și la Gregore VII. nu e desfășurată sau motivată. În sistemele scolastice a introdusu-o Toma de Aquino (născ. 1226, celu mai mare dintre toți scolastici),

sedusu prin sentinții pretinse a unor sinode și părinți grecesci, cu deosebire a acelor doi Cirili din Ierusalimu și Alexandria, pe cari Urban IV. i le-au prezentat ca autentice, cari sentinții însă au fostu numai fictiuni de ale dominicanilor în favorul primatului și infalibilității tronului papal. (Gieseler, Kirchengeschichte H. p. 166 s. m., Bonn 1848.)

Obiectu de controversă a fostu infalibilitatea în a doua jumătate a evului mediu, în periodul sinodeloru și în decursul secl. XV., cu cerbică — de și nu până la extremitate [infalibilitatea și pentru persoana papei] — apărată de curialisti Augustin Triumphus în secl. XIV., Ioan de Torquemada († 1468) în al XV., Cajetan la începutul secl. XVI., combătută de episcopaliști, până după reformațiune, când iesuiții deveniră ante-luptătorii dogmei. Ei fură aceia, cari în Encyclica și Syllabus¹⁾ a lui Pius IX. diu 8 Dec. 1864 provocară triumfulu provisoriu alu dogmei și fractura totală a papismului cu toate ideile și instituțiunile statelor moderne și a științei moderne. Iar ultimul sinodu pretinsu ecumenicu — despre care urmădă se tractăm — aduse concludul finalu.

Prin bulla „*Aeterni Patris Unigenitus Filius*” d. d. 29. Iuniu 1868 urmă convocarea solenă a unui sinodu ecumenicu pe 8. Decembre 1869.

Că era țințitu încă din începutu la o surprindere, arătă împrejurarea, că adevăratul scopu alu adunării — a planurilor iesuite-curialistice referitoare la potestatea cea mai nerestrinsă a papei în lume creștină, — se ascundea, ba se și dementa. Starea politică-bisericescă părea a fi foarte favorabilă intențiunii.

A acorda sinodului convocatu o formă vechiă-bisericescă, ar fi fostu directu în contra scopului, care trebuia să se ajungă prin acestu sinodu. Era numai consecuentu, că Curia dela începutu a privitu și tractatu această adunare de prelați catholici numai ca o dispusețiune și instituțiune papală. Sinodului i s'a obrudat e pregătită ordine a lucrărilor, proiectele erau de mai nainte făcute, otăririle erau particularminte nainte de ori ce pertractări stabilite. Nimicu nu împedea pe cei interesați, căci aula sinodului era fără acustică; tipografiile stăteu sub privigherea poliției. În urmăre acestora eppiloru li-au fostu imposibilu ași comunica părerile lor între sine și a le supune aceste esaminării circumspecte a colegiloru lor.

În 10 Maiu 1870 se presentă Congregațiunii generale așa numita *Constitutio de ecclesia Christi* în 4 capitle; cele dintăiu 3 capitle tractându despre primatul papei, în sensul lui Pseudoisidorus, Inocentie III. Alu patrulea capitlu despre infalibilitatea papei.

Proiectul ca papa în prima ședință a sinodului să-se proclameze prin aclamațiune de „*Vice-Dzeu*” pre pământu, cădu.

Pertractările, s'au începutu în 13 Maiu. După lungi debateri sub arșița căldurei din Iuliu, și după ce abdiseră 40 de oratori insinuați la cuvântu, se procesă în 13 Iuliu la votarea provisoră. 451 votară cu da (placet); 62 cu *placet juxta modum* [da, sub rezervarea amandamentelor în cap. 4]; 38 non placet; 70 se abținură.

¹⁾ Hase, Polemik p. 163.

¹⁾ Unu manifestu, care cuprinde în sine toate învățăturile condamnate de papa.

Minoritatea, care a votat cu nu, prin o deputație de 6 episcopi, în frunte cu primatul Ungariei, făcu încă odată încercarea, a apela la inima papei, pentru de a încungiura vr'o desbinare a bisericeii; dar Manning, arhiepiscopul din Westminster și Senestrey, eppul din Regensburg, capacitară pre papa, altcum, și așa minoritatea — oponenții — încă înainte de 18 Iuliu părăsi Roma, sub pretextul resbelului franco-german, eruptu pre atunci, care îi reclăma în diecesele lor, în realitate însă părăsiră ei Roma, pentrucă „nu le permitea pietatea fiască și venerațiunea, ca în o cauză, care interesă așa de aproape pre papa, se votege publice și în fața s. părinte cu Nu.“ Și așa papa potu Lunii în 18 Iuliu 1870 cu restul sinodului (533 aii votat cu placet și numai 2 cu nu; Riccio din Cajazzo și Fitz Gerald din Little-Rock) a nimici instituțiunile apostolice a bisericeii și a-se declara pre sine de episcopu universalu și decretelē sale, încâtă acele se referu la credință și morală, „ex sese, non autem ex consensu ecclesiae“ a le declara de infalibile.

O tempestate se întinșă asupra Vaticanului. Se făcu întunecă așa de mare în biserica s. Petru, încâtă trebuī să se țină papei o lumină nainte, pentru ca se pōtă anunța constituțiunea dogmatică, care ca *divinitus revelatum dogma*, a fostu așa formulată: „*Romanum pontificem, cum ex cathedra loquitur, id est, cum omnium christianorum pastoris et doctoris munere fungens pro suprema sua apostolica auctoritate doctrinam de fide vel moribus ab universa Ecclesia tenendam definit per assistentiam, ipsi in b. Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam . . . instructam esse vult; ideoque ejusmodi Romani Pontificis definitiones esse ex sese, non autem ex consensu Ecclesiae, irreformabiles. Si quis autem huic Nostrae definitioni contradicere, quod deus avertat, praesumpserit, anathema sit.*“ Aii fostu acēsta necondiționata infalibilitate personală a papei fără totă ecnivocitatea¹⁾.

Cu dogma acēsta biserica catholică și papismul întră în o nouă epocă, și se naște întrebarea în creștinătatea catholică că, voesce ea a fi sclavă sub o instituțiune a aroganței nebune, care, în totala contradicere cu scriptura, cu istoria bisericeii și cu cele mai notorice fapte istorice, țințeșce numai de a preda biserica lăntuită Curiei romane și ordinului iesuiților și a face din ea un locu de înădușire intelectuală și ipocrisiă neconștiințioasă?

Curialiștii se măguliră cu speranța, că creștinătatea catholică va primi acēstă actū violent cu acea apathia, ea și Sillabusul și Encyclica din 8 Dec 1864; dar curēndu trebuīră se cunōscă celū mai mare periclu pentru sustarea autocrației papale.

Sub protestul contra decretelor vaticane se organiză în internul bisericeii catholice o mișcare, carea se numeșce „*mișcarea reformatiōnală catholică*“ eră membrii ei se numeșcu „*vechii catholici*.“ Presemnele acēstei mișcări se vedu încă dinainte de 18 Iuliu 1870.

La teologii catholici din Germania, contactul cu teologii protestanți a fostu nu fără efect. Ei se devotară lucrărilor istorico-critice. Acēsta nu era de feliu în sensul unu papism, care pretinde a fi infalibilu. Se începu o persecuțiune sistematică contra învățaților catholici germăni, cari avēu cutesanță

de a lucra după conștiință. Schmid și Lutterbeck se redicară din catedra lor teologică dela universitatea din Gieszen (1851); se deletură Deppisch și Schwab dela facultatea teologică din Würzburg (1852); Hirscher fu declarat de ereticu etc. etc.; se interdișă prelegerile dogmaticului Baltzer (1860). Tineretul avea numai din gura iesuiților se audă adevērata învățătură catholică. Aceste persecuțiuni iesuitice avură urmarea, că spiritele opoziționale se consolidară atunci, când iesuiții cu neprecațiune anunțară scopul viitorului sinodu și căud începură a simpatisa cu opozițiunea și unu numeru considerabilu de episcopi germăni, cari prin o pastorală dată din Fulda (6 Sep. 1869) cătră catholici germăni, prin unu memorandum secretu adresatū papei contra dogmatisării infalibilității papali și prin țința lor în sinodu, sancționară mișcările opoziționale dreptu țipetū a conștiinței catholice.

În acelu sensu lucrară și epii Austriei.

Opozițiunea literară culmina în articolele din Augsb. Allg. Ztg.: „Das Concil und die Civiltät“, care (articlu) mai apoi se amplifică în broșura „Der Papst und das Concil“, von Janus¹⁾ (Leipzig 1869).

Minorității opoziționale esite din sinodu le secunda „Epistolele romane din sinodu în Augsb. Allg. Ztg.“, care publicau nu numai pertractările și propunerile tendențioșe a sinodului, ci și intrigile romane cu scopul de a viola spiritele și conștiințele. Ca conducătoriu ală acēstei opozițiuni literare sta nestorul teologilor germani, canonicul Döllinger. Acēstă împrejurare fu salutată cu bucuria din partea catholicilor fără principii ultramontane prin declarări publice contra infalibilității, precum și contra regulamētului agendelor sinodului și contra însemnătății lui teologice.²⁾

După 18 Iuliu 1870 episcopii eșiră din opozițiune și începură a persecuta, ba chiar a blăstăma, pre aceia, cari convingerile lor religioșe nu voescu a-le acomoda împrejurărilor de față; în locul lor însă veni în flux unu altu elementu cu caracteru mai firmu.

La finele lui Iuliu 1870, — 50 de profesori catholici dela universitatea din München emanară o declarațiune contra îndetorirei dogmatice a învățătorei noii papale; unindu-se cu ei și majoritatea profesorilor cath. dela celelalte universități germane. Prin adresa laicilor din Königswinter d. d. 14 Aug. 1870 crescu cercul învățaților opoziționali; ea (adresa) primi în diecesele rinice-vestfalice multe și importante subscrieri. 32 de teologi catholici și canoniști din Germania, între cari Döllinger, Friedrich, Reinkens, Schulte, Mihelis, Reusch, Knood, Langen, Baltzer, Elvenich, Lutterbeck etc. subscrieră unu protestu la Nürnberg [27 Aug. 1870).

Cu tōte acēstea opoziția bisericească sistă activitatea sa; căci resbelul franco-germanu absorbă interesul poporului germanu, cu excepțiunea episcopilor sei, cari într'aceea lucrau neobosiți pentru trimfulu Romei asupra sciinței și conștiinței germane și cari cu positivitate anunțau, a realisa dogma infalibilității cu ori ce mijloce. Preoțimea parochială preste totu, lasă episcopatul se dispună și guvernege după placu; chiar și cei mai mulți membri ai facultății teologice, temēndu-se de vexatiuni, se acomodară în grabă cerutei „supunerii“. Unii firesce resis-

1) Se vede că Curia Romană se afla cu mințile de totu slăbite, și nu pre luminate de spiritul sântu, căci acēstă dogmă absurdă, acēstă proclamare prostă, este o declarațiune formală de resbelu, față cu mintea sănătoșă!!

1) Pseudonymul lui Döllinger și Dr. J. Huber.

2) Veđi Allg. Ztg. 21 Ian. și 9 Mart. 1870.

tară; între acestia era și Döllinger și Fridrich. Incercarea, ca prin amenințări se-și intimideze, avu rezultatul contrariu, căci Döllinger prin răspunsul său către Archiepiscopul din München — Freising d. d. 28 Mart. 1871, știu se descepte conștiința catolică, și a atrage privirile la iminentul pericol, ce se desvoltă în sinul bisericeii catholice.

Începutul real al așa numetei mișcări vechi catholice își are datulă 10 Aprile 1871.

În această zi se întruniră 400 catolici dreptcredincioși în sala museului din München și dederă expresiune convingerii lor despre pericolositatea noiei învățături și despre necesitatea de a combate aceea prin o adresă către regimul statului. — Un comitet autorizat de adanarea acesta, se însărcină cu conducerea acestei mișcări, care după scurtă timp, numera cete de aderinți în Germania, Austria și Șveția.

Fiind-că membri acestei mișcări nu erau aplecați a abdice de drepturile lor catholice, ăra episcopii ultramontanii nu le concedea aceste, — se desvoltă în grabă o situațiune politică — bisericească, acărei cestiuni de controversă pretindă conferațiunii și asociațiunii. Spre scopul acesta se ținu o adunare la Rusalii 1871 sub conducerea lui Döllinger. — Resultatul fu așa numita „Declarațiunea dela Rusalii“ (Pfungsterklärung) și convocarea unui congres al vechiu-catholicilor la München pe finele lui Septembrie 1871. În acestu congresu [20—22 Sept.] la care au trimis delegați: Germania, Austria și Șveția, s'a amplificat declarațiunea dela Rusalii astfeliu: „Noi aderăm la vechia credință catholică, așa precum ea este atestată în scriptură și tradițiune. Condamnăm ori ce decret al credinței, al cărui cuprinsu n'a fost credința întregii bisericeii dela Christos până astăzi, mai vartosu decretul din 18 Iulie 1870 . . . Noi aderăm la vechia constituțiune a bisericeii. Noi condamnăm sacrilegiul, care Piu IX. l'a comis față de drepturile episcopilor, făcându-se pre sine episcopii universală și pre episcopii vasali papali; noi respectăm pentru lumea laică catolică, cleru, precum și pentru teologia științifică dreptul argumentării și interpretării la satorirea regulilor credinței. În spiritul bisericeii vechi și cu ajutoriul științei teologice și canonice vom stărui a delatura defectele și abuzurile încuibate în biserică. Vom stărui mai departe pentru cultivarea unui cleru evlaviosu, moralu, cultu și patrioticu — cu o pozițiune, care-lă scutește de eventualele violenți ierarhice. Noi sperăm în fine, ca pe calea reformelor începute a științei și a culturii creștine progresându, se ajungem la o unime a bisericilor creștine parțiale.“ — Cu privire la păstorirea sufletescă congresulă decretă înlocuirea limbii latine prin limba țerei; elu (congresulă) decretă delaturarea competențelor stolare și abuzurile la absoluțiune; elu condamnă acelu metod de predicare și învățatură, care în locu se înaintede pacea confesională, numai o conturbă etc . . . Cu privire la comune dice congresulă: că comunele numai atunci pot să se desvolte de cu prosperitate și pot să se consolideze, dacă se știu sub scutul unui episcopu; dreptu ce se decretă alegerea unui episcopu și pentru efectuarea acesta aședarea unei comisiuni. — Acestă comisiune convocă pre 3 Iunii 1873 pre toți preoții vechiu-catholici (35 la număr) și delegați comunelor și reuniunilor vechiu catholice în Germania, cariți uniți în spiritul timpului străvechiu — creștinu, desvoltară relațiunea între episcopu și popor, și în ziua procsimă ală de primul episcopu vechiu catholicu al Germaniei, pre profesorul Dr. H. I. Reinkens.

Pre lângă episcopu este aședat unu sinod, ce se ține în fiăcare anu odată, o reprezentanță sinodală permanentă; ambele instituțiuni sunt compuse din clerici și laici. Episcopul și reprezentanții se alegu prin sinod; parochii și capelanii prin comune, cari sunt reprezentate parte prin antistia bisericeii, parte prin adunarea comună.

Până când există spiritul germanu, catholicii nu cred în dogma nouă, ci ei luptă necontentit după reformări bisericesci. Ei sunt convinsi că în biserica catholică dispăre adevărul și drępta credință totu mai multu; căci dogma nouă prin minciuna ei trebuie se producă ărași minciuna.

Mișcarea vechiu-catholică, de și condusă de bărbați ca Döllinger, Huber, Fridrich, Michaelis s. a. nu și-a potut consolida pozițiunea față de colosul romanu. Până acum lavă ea cam lamentabilu, și se pare că un conservatismu falsu a sferelor guvernătoare, o cochetărie curteasă cu deosebire în sferile principeselor, unu indiferentismu religiosu a poporului, o ignoranță a clasei așa numită cultă, voescu a amana lupta, până când periclurile clerului iesuitu și a dogmei noue se estindu preste tôte referințele sociale și de stat, — atunci însă lupta va deveni cu multu mai deficilă — dar: „Was Händen bauten, können Hände stürzen“ (Schiller).

B. B. Herendescianulă.

Cuvântare

pentru duminica a XVII-a după Rosale.

Dedicată Ilustrății Sale Prea Sântitului Domnului Ioan Popasu.
Episcopul Caransebeșului.

„In zilele acele intrase Isus în laturile Tirului și ale Sidonului“ (Mat. XV. 21.)

Glasul St. Evangelie de astăzi este glasul, ce ne chiamă la împlinirea unor datorințe de căpetenie a noastre. De aceea vin Iub. A. se vi atragă atențiunea asupra întreg conținutului ei. Pre scurtu St. Evangelie cuprinde în sine următoarele: O cananiană rógă pre Dlu Cristos și se vindece o față îndrăcită. Dlu i respinge cererea cu tôte că S. S. Apostoli întrevin în favorul ei. Înse dēnsa prin rogățiune și credință neclătită totuși scie ajunge la scop.

Întru adevăr unu micu momentu din viața Dlu acestă! Și încă îmbrăcatu în cuvinte nemăestrite. Dar bogat de învățături folositoare și mântuitoare pre cari fiă care creștinu trebuie se le cunoscă și să le pună în lucrare, căci își va putea elupta o pusețiune onorifică în societatea omenescă, ăr în ceriuri recunoscintă vecinică.

Folosindu-me de ocașiunea, ce mi-o îmbie St. Evangelia, astăzi me voi abate dela modul îndatinat de a vi vorbi. Nu voi lua adeca de obiectu a cuvântării mele numai o virtute seú numai unu păcatu, ce vi voi explica întręga Evangelia, ca se cunosceti suma tuturor învățăturilor, ce se cuprind întręnsa. Fi-ți deci cu bagare de sēmă!

1. „Întră a Isus în părțile Tirului și ale Sidonului.“ Tirul și Sidonul erau Iub. A. două cetăți lângă marea mediterană în spre pus de Iudea, renumite pentru comerțiul ce-lu purtau atât cu apusul, cât și cu resăritul și așa de tari încât nici poternicul rege Nabuhodonosor din Babilon nu a putut se le cucerescă (Ezech. XXIX. 18. 20.) Adevărata podóbă a lor înse a fost poporul lor desceptu! Poporul acesta numit de St. Scriptură ca-

nanian, eră de istoria fenician era bine deprinsă în arti și în toate măestriile. Fenicianii erau industriași și comercianți prin escelință. Ei se fie inventat uiași și literile. Ei pregăteau metalele, făceau pânzării diferite și le colorau. Purpurul lor era renumit și căutată pretutindenea. Navigațiunea nesmintită că densii o au perfecționată, în vreme ce corăbiile lor de comerț percurgeau întregă marea mediterană până la Ispania, ba străbăteau și strimătorea dela Gibraltar și se suiau până la marea nordică. Este invederat decă au fost nisce omeni activi, neobosiți, întreprindători, isteți. Când cercetăm în gândul nostru veacurile de multă trecute, ochii spiritului nostru se opresc cu plăcere la acestu popor diligente, carele prin lucrare neîntreruptă și-a sciut elupta o pușețiune onorifică între poporele antice. Când întorcem înse gândul nostru dela trecut la prezinte, dela poporul fenician la poporul nostru român, bucuria ni se turbură numai decăt. Satele și orașele noastre sunt mai toate într'o stare deplorabilă, dovedind eclatant că într'o stare deplorabilă se află și locuitorii lor. Oré ce se fiă cauza la acésta? Causa este lipsa de lumină, lipsa de sciință, lipsa de carte cu urmările ei funeste cu iguoranța și trândăvia.

Iubiților! St. Evangeliă de ađi amintind de cetățile Tir și Sidon ne îndemnă invederat, se fim și noi ca locuitorii lor sirguitori, neobosiți, întreprindători, iubitori de inaintare și destepti. Iar așa vom putea fi numai atunci, dacă vom îmbrățișa cu căldură cartea și școla și dacă pre învățătorii il vom întâmpina cu totă stima cuvenită și il vom sprijini întru ajungerea mărețului seú scopu care constă în aceea: a lumina mintea copiilor vostri prin sciințe și în inimile lor a sădi virtuți ceresci. Faceți decă așa Iub. frați! căci étă ce ne învăță St. Scriptură: „*Pleacă inima ta la învățătură și urechile tale la cuvintele sciinței*“ (proverb. XXIII. 12.) Iară Dlă ne demândă apriat: *grăbiți se nu ve cuprindă întunerecul, căci celă ce ambă întru întunerec nu știe unde merge. Până când aveți lumină, credeți în lumină, ca se fiți fi ai luminei*“ (Ioan XII. 35. 36.)

2. Și iată o muere cananiană dintre acele hotară eșindă a strigată cătră elă dicend: *Miluesce-me domne fuleă lui David! fua mea reu se îndrăcesce!* Nenorocită femeie! Număi o fiă avea și și acea eșită din fire lipsită de minte, haluită, îndrăcită. Cine cunoșce inima de mamă, acela își pôte face o via închipuire despre dorerea nesfârșită a acestei mueri! Inse haru Domnului! a plecat pre calea cea singură bună și măntuitoare pre calea cătră Dlă Cristos. Aici va afla de sigur măntuire, însănătoșare pentru fua ei, căci șcim din esperința de toate dăile, că cine ambă pre acésta cale nu se amăgesce în veci! Dară Iub. A.! facă ore și mamele din tēmpul nostru așa? Alegu și dēnsele calea cea bună, cea sigură ca se și vindece copilele lor de defectele sufletesci și trupeșci? Nu totdeuna și nu toate. Din contră vedem unele mame ale timpului nostru că se silesc din respoteri, ca ficele lor se esceleze, se fie plăcute, atrăgătoare, frumoșe. Și neștiind în ce consiste frumosul, pun toate pre exterioru. De jos până sus, dela opincă până la cele mai înalte clase ale societății unele mame numai atunci se simt fericite, dacă pot încărca fetele lor cu podobe scumpe. Intru acésta culmineză dorirea lor cea mai ferbinte. De aci inse isvoresce aceea aparință, cum se-i dicu curiosă, seă întristătoare? că nu mai observi deosebire între

fetele de țerau și meseriașu, nu între aceste și între cele de diregatoriu și boeriu, nu între cele serace și bogate. Toate sunt asemenea. Toate vor se fie cât mai bogat îmbracate! Unde nu mai merge pre cale onestă, unde mijlocele părinților nu mai ajungu spre cumpărarea îmbrăcămintelor frumoșe, fine, scumpe. acolo — ajută și pecatul! „*Chitele și farmece fata trebuie se aibă*“ dice mama și asta esceusă totu. Astfeld unele mame de ađi pun mai multă fugirire pre trup decăt pre sufletu, mai multu pre chitele decăt pre podobele spiritului și a inimei. Și nesocotite ce sunt! nici nu observă, că prin acésta subsapă buna stare familiară, planteză sēmēnța sumeției și a rīvnirei în inimile nevinovate ale fetelor lor făcend din aceste inimi o pōrtă deschisă, prin carea cu înlesnire întră ciurma corupțiunei și depravării, ciună, ce în curund pustiesce întregă societate!

Mamelor! nu spălați numai partea cea din afară a blidului! căci facend așa ce altă faceți din fetele vōstre decăt numai nișce morminte spoite, ce din lăuntru sunt pline de putrețiune. Nu albitulū, nu rumenitulū, nu dorulū după chitele sădiți în inimile fetelor vōstre, ci frica lui Dđeu, iubirea de lucru, căsnicia, blāndetele și celelalte virtuți. Precum cananiana a alergat după Dlă nostru Isus Christos, așa faceți pre fetele vōstre se urmeze lui cu cugețulū și cu inima, căci numai aci la elū bunul Măntuitoriu vor înveța dēnsele cari chitele lișe cuvini și vor afla că podoba lor „*se nu fiă cea din afară a împleturii perului, a înfășurături aurului seú a îmbrăcăminte hainelor, ci omulū celū ascunsū alū inimei adecă podoba duhului celū blāndu și linu*“ (I. Petru III. 3. 4.)

3. „*Iară elū nu a răspuns ei cuvēt.*“ Nu trebuie se cugetați Iub. A. că Dlă Christos pentru acea nu ra răspuns mueri cananiene, pentru că dōră nu ar fi voit se-i vindece fata. Nu nici de cât! Scopulū Dlui era cu totul altulū: voia adecă se afle credința cananienei. Și cumcă acésta e așa ni dovedesce vers 28 din s. Evangeliă de ađi, unde Mânt. își esprime convingerea despre credința dēnsei: „*O muere! mare este credința ta! fie ție pre cum voiesci.*“ De aci inse învățăm noi Iub. A. se nu încetăm a înalța rugăciunile nōstre cătră Părintele îndurării sciind bine că „*ochi lui sunt asupra celor drepți și urechile lui ascultă strigarea lor*“ (psalm 34. 15). Și când rugăciunile nōstre nu s'ar împlini de grabă, se nu slăbim din trēnsele, și se le înnoim cu căldură și mai mare, luând de exemplu pre cananiana, carea chiar respinsă nu s'a spăimētatū, ci a remasū statornică în rugăciune și a vețutū realisandu-se dorirea ei. Așa se facem și noi: se ne rugăm cu statorniciă și credință, căci acésta este calea, pre carea se pot dobândi toate darurile și toate bnetățile ceresci și pământesci. „*Ori ce veți vrea în rugăciune, credind, veți primi*“ (Mat. XXI. 22.) ne asigură Dlă.

4. Slobodi-o pre ea că strigă în urma nōstră etc. din cuvintele aceste vedem Iub. A. apriatū pozițiunea, ce o ocupă sântii. Ei sunt adecă solitori rogători ai omenilor cătră Dđeu. Cumcă este așa ni dovedesce scriptura în nenumerate locuri. Abraam se rōgă pentru locuitorii din Sodoma și Gomora și Dđeu primesce rugăciunea lui. „*Rogu te Domne! nu te mânia dacă voi mă vorbi încă numai astădată, pôte să se afle acolo în orașele acele numai dece drepți!*“ Și Dlă i dice: „*Nu le voi strica pentru cei dece*“ (I. Moisi XVII. 32) Așa Moisi în tabera din R-sidim se rōgă pentru poporulū celū însetat și Dlă i răspunde dicend: „*Treci înaintea poporului și ra cu tine toiagulū cu carele ai lovitū marea,*

că iată eu voi sta acolo înaintea ta pe pământ în Horeb și tu vei lăsa piatra și dintr-însa va eși apă ca se bea poporul" (II. Moisi XVII, 5. 6.)

Din aceste se vede apriată cât de tare rătăcesc aceia, cari dispută sântilor onorarea cuvenită și că dreptu are sânta noastră biserică ortodoxă când ne învață se onorăm pre sânti. Ei sunt amicii Dnui. „Voie pretenit mei sunteți" (Ioan XV. 14), și judecatori ai omenilor „când va gedea fiul omenesc pre scaunul îndriri sale veți gedea și voi judecând cele doue-spre-gece seminție ale lui Israil" (Mat. XIX. 28).

Din toate aceste învățăm dară Iub. că ni se cuvine nouă să onorăm, să serbătorim pre sânti, căci ei sunt cari strălucesc cu exemplu și ne premergă cu credința, cu blândeța, cu resignarea, cu dragostea și cu petrecerea curată, sântă, plăcută lui Ddeu.

5. Nu sum trâmă fără numai cătră oile cele perdute ale casei lui Israil. Prin aceste cuvinte Dlu nu a voit se caute și se afle numai iarăși credința Cananienei. Cumă Dlu a venit se caute și se afle nu numai oile perdute ale casei lui Israil, ci ale tuturor poporelor de pre suprafața pământului vedem aave iarăși din cuvintele lui unde dice: „Și alte oi am cari nu sunt din staulul acesta; și pre acelea trebuie să le aducă și vor aude glasul meu" (Ioan X. 16). Inse cari sunt aceste oi? Sunt toți creștinii, cari au părăsit calea adevărului, calea dreptății, calea virtuții. Sunt toți acei retăciți, cari se lasă conduși de poftele lor rele, și cari desconsiderând legile Ddeesci și omenesci umblă pre calea bătută a păcatelor și fărădelegilor. Și pre acestia Dlu voiesce se-i întorcă din rătăcire, să le mântuească sufletele, se-i scape din perire sigură.

6. „Nu este bine a lua pâinea fiilor și a o arunca cânilor." Așa dară Iub. A. că aspră e sentința și grele sunt cuvintele aceste grăite cătră Cananiana. Dar sentința acesta cuprinde în sine dreptatea cea mai înaltă și cuvintele aceste sunt adevărul vecinic. Sau ce? face bine doră acelu om neom, carele își uită datorințele sale părintesci și călcând prescrierile legei Dumneșcesci și desconsiderând învățaturile minții sănătoșe, resfiră rodul muncii sale pre nimicuri, carele nu mai eșe din crăcime, carele totă agonisita sa o dă pentru pofta trupului și a ochilor lăsând pre ai sei în luptă amară cu lipsa, cu fomea, cu goletatea? Au nu sunt patimile asemenea cânilor? lăcomose ca și ei, crude ca și ei? Și cel ce caută se-și sature numai patimile sale face elu ore altă decă că, în adevărutul înțelesu alu cuvântului ia pâinea fiilor și o aruncă cânilor? Sciți voi care pecatū este mai greu? Acela e părăsirea credinței, căci prin aceea omul dovedesce că se joca cu cele sante, că înfruntă, hulesce Ddeirea. Ei bine! Celu ce pânea fiilor o aruncă cânilor, acela comite tot așa de mare pecatū, căci iată ce dice Apostolul: „Dacă cineva nu pōrtă grija de ai sei, mai vartos de ai casei sale, s'a lăpdat de credința și este mai rău decă celu necredintios [I Timot. V. 8].

Deci fraților! fiți lucrători, descepiți, cruțatori, feriți-ve de patimi ca „nu cumva să se sature strămul de poterea voastră și se între ostenele voștre în casa altuia și voi se gemeți." (Proverb. T. 10).

Iacă dară Iub. A. vi-am explicat pasagiile cele mai însemnate din sânta evangeliă de astăzi. Din cele ce vi-am spus se pōte scōte acea învățatură, ce trebuie bine se vi-o însemnați, că noi ca creștinii suntem datorii se fim lucrători isteți, iubitori de lumină, se spriginim școlile noastre, se fim noi și fi nostri cu frica lui Ddeu, se nu inpodobim numai trupul, ci mai vēr-

tosu sufletul și se fugim de patimi. Făcând așa și având și credința tare în Ddeul nostru vom aude și noi de sigură acele cuvinte fericitore: O creștinilor! mare este credința voastră! fie voue precum voiți. Amin.

Mihai Juica.

D i v e r s e.

* Escelenția Sa In. Pr. S. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul a sosit Vineri cu trenul de mēdēdi la Arad, însoțit de Par. Archimandrit Nicolai Popea și Protosincelul Dr. Ilarion Pușcariu; de unde erī diminēta cu trenul a plecat la Segedin însoțit și de Preas. Sa Dlu Episcop Ioan Mețian, spre întâmpinarea Maiestății sale Monarchului,

* Deputațiunea care va întâmpina pe Majestatea la Segedin în numele bisericei române ortodoxe din Ungaria și Transilvania constă din următoarele persoane: Escelenția Sa Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul, ca conducătorul deputațiunei, Preasanta Sa Episcopul Ioan Mețian, Archimandritul Nicolai Popea, Archimandritul Corneliu Zsivcovics, Protosincelul Dr. Ilarion Pușcariu, Filaret Musta, Iosif Goldiș, Ieroteiu Beleş, protopresbiterii Ioan Teran, Melețiu Dreghiciu, Vinc. Șerban, Ioan Peștean, ases. referinte Filip Adam, ases. cons. Iulian Bogdan și protodiaconul Ignatie Pap.

C o n c u r s e.

Ne aflându-se recurenți la prima escriere de concurs publicat în Nr. 1, 2, 3, a. c. pentru parohia de a III. clasă Spinuș cu filia Papmezeu, — devenită acum prin arondarea protopresbiteratelor în protopresbiteratul Beiușului — se escrie concurs nou conform concludului Consistorial dto 21. febr. Nr. 169 B. d. e. cu terminu de elegere 16/28. Octomvre.

Doritorii de a ocupa această parohie — au a-și ascerne recursurile adresate comitetului parochial M. on. D. Elia Moga protopresbiteru până în 15/27. Octomvre — și până la alegere a-se presenta în vre-o Duminecă sau serbătoare la S. biserică din Spinuș spre a-și areta desteritatea în oratoria bisericescă.

Datū în Spinuș Papmezeu 28. Augustu 1883.
Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Elia Moga**, protopresbiterul Beiușului.

Se escrie concursu pe stațiunea învățatorescă din *Muran*, cu terminu de alegere pe 16/28 Octomvre a. c.

Emolumintele anual sunt: 1) în bani 162 fl. 80 cr. 2) 60 meți de grău, jumătate curatū, iară jumătate mestecatū. 3) 4 jugere de livadă. 4) 8 orgii de lemne din cari se va încălzi și școla. 5) Cortelul liberu și grădină intravilană.

Recurenții se și ajusteze petițiunile lor conform prescrierilor statutului organicu, și se le trimiță până la terminul prefriptu subscrișului inspector de școle per Vinga în Szecșany, avēndu totodată înainte de alegere într-una de Dumineci seu serbătoare să se prezenteze în S. biserică, ca se și arete desteritatea în cantu și tipicu.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: **Iosif Grădinaru** m. p. inspect. de școle.

La postul de capelan sistematu lângă parochul din *Chesa* Vasiliu Moga, în protopresbiteratul Beliuului, — ne competând nimenea, — prin acesta la cererea espresă a Comitetului parochial, se publică de nou concurs pe lângă emolumintele publicate în Nr. 28 și 29 a acestui jurnal.

Pe termenul alegerii, care se defige pe ziua de 16 Octomvre st. v., pe când cei ce vöese a compete la acest post sunt avitöti a-și substerne suplicele lor instruite cu documintele necesarii Dlui administratorü protopres. Iosif Pința p. u. Hollod în Gyanta. Cheșa la 4 Septemvre 1883.

Comitetulü parochialü.

In conțelegere cu mine: **Iosif Pința**, adm. protop.

Concurs pentru ocuparea postului de suplinte învătătorescü pre lângă neputinciosul învătătoriü Ignatie Mihailoviciü din *Sașca-romänä*, protopresbiteratulü Bisericei-albe, comit. Caras Severin amësurațü pärintescei Ordinäțiunii Consist. dto. Sept. 1883 Nr. 463 Școl. se escrie concursü cu termenü **pänä în 30 Octomvre 1883 st. v.** în care ziua va fi și alegerea.

Emolumintele și salariulü învătătorescü: a) bani gata 300 fl. v. a. b) Sese orgii de lemne pentru învătătoriü. 48 fl. c) Patru orgii lemne pentru școlä 32 fl. d) Paușalü pentru scripturistica 8 fl. e) Spesele conferinționale 10 fl. f) Pentru curățirea școlei 6 fl. g) douë jugere päment aratoriü, o grădinä întravilanä de 600 □ estravilanä iaräși de 600 □ și cuarțirü liberü — din care salarü are a-se bucura neputinciosulü învătătoriü numai de 100 fl. pe fie-care anü. — iarä celalaltü rămäne tot alegändulü suplinte învătătorescü.

Doritoriü de a ocupa acest post de suplinte învătătorescü sunt avisați ași trimite recursele lorü bine instruate conform stat. org. și regulamentului pentru învătătoriü Oficialulü protopresbiteralü din Jam celü multü până în 25. Oct. 1883. st. v.

Sașca-rom. 29 Sept. 1883.

Comitetulü parochialü.

In conțelegere cu: **Iosif Popoviciü**, protop. tract.

Se publicä concursü pentru parochia gr. or. devenită vacantä din comunä *Sintea*. Emolumintele înțopciate cu acesta parochiä sunt: în bani gata din spesele cultului 130 fl. v. a. una sesiune pämentü estravilanü din 36 jugere de calitate bunä, și päșune pentru 20 vite seü. rebonificare pentru acela 30 fl. v. a.

Doritoriü de a cäștiga acestä stațiune au ași substerne recursele säle adresate cäträ comitetulü parochialü la M. On. Domnü Petru Chirilescu, în Kétegyháza mai tärzii până în 2 Octomvre st. v. a. c. când se va ține și alegerea.

Sintea, la 25. Augustü. 1883.

Comitetulü parochialü.

In conțelegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopopü.

Pentru deplinirea definitivä a stațiunei învătătorescei din comunä *Mișca*, comitatulü Aradului, inspectoratulü Sepreusului prin acesta se deschide concursü cu termenü de alegere pe 9 Octomvre st. v. a. c. pe lângä urmätoriulü salariü:

1) În bani gata 160 fl. v. a. 2) 10 cubule de grâu și 6 cubule de cucuruđ. 3) 50 de măgi de fenü, rescumpërate de comunä în bani gata. 4) 13 jugere de pämentü parte aratoriü parte fënațü. 5) Pascü de 3 jugere. 6) Quartirü cu 2 chilii și cämärä și unä estravilanü de 800 □. 7) 12. orgii de lemne, din care tre sä se încăldescă și școlä. 8) Accidențiile dela mortulü mare 50 cr., dela micü 30 cr., dela mäsälä 10 cr., 9) Diurne pentru conferințe. 10) 12 fl.

pentru curățitulü și încălditulü școlei peste anü. 11) Spesele de scripturistica le va înplini episcopulü școlarü.

Doritoriü de a fi aleși se-și adreseze recursele, provëdute cu documintele necesarii în înțelesulü „Statutului organicü“ „a normativelor de învățamentü“ și „a decisului sinodalü din a. c. Nr. 80. avëndü testimoniü de cualificațiune cu calculü distinsü, testimoniü din limba magiarä, precum și cu atestate de portarea lor moralä, — comitetului parochialü din Mișca, și se le trimitä până în 6 Octomvre subscrisului inspectorului școlarü în Sepreusü [Sepros]. Cele întrate mai tärzii nu se vorü lua în considerațiune.

Recurințü se poftescü a participa barem odatä până la alegere, la servițiulü Dăscü în fața locului pentru a-și arëta desteritatea, în cantü și tipicü.

Mișca 8 Sept. st. v. 1883.

Comitetulü parochialü.

Acest concurs se apröbä **Mihailü Sturza**, inspect. școl.

Prin acesta se deschide concursü pentru ocuparea postului de învătătoriü la clasa II. a școlei confesionale gr. or. romäne din *Racasia*, protopresbiteratulü Bisericei-albe cu termenulü de 16 Octomvre 1883, în care și se va ține și actulü alegerii.

Emolumintele sunt: a) Salariulü 300 fl. b) Cortelü liberü în edificiulü școlei, până la finirea clădirei, carea se va întempla în decursulü anului 1884, însă va primi bani de cortelü 24 fl. c) 24 metri cubici lemne de arsü c. II a 2 fl. 50 cr. 60 fl. din care are a-se încăldi și școlä; d) paușalü pentru sonferințele învătătorescei 12 fl. e) paușalü pentru scripturistica 10 fl.

Doritoriü de a ocupa acest postü aș a pröduce urmätorele: 1. Estrasü de botezö cumcä sunt Romäni gr. or. 2. Testimoniü cumcä aș absolvatü pedagogia într'unü institutü din Metropolia nösträ. 3. Testimoniü de cualificațiune, și 4. Cumcä aș cunosințä de limba magiarä spre a putea propune în școlä cât preserie legea țerii. Recurenții sunt poftiți a-se presenta în vre-o Duminecä ori sërbatöre în S. biserica spre a-și arëta desteritatea în cantü și tipicü.

Recursele astfelü instruate aș a se adresa comitetului parochialü la adresa Rev. D. Iosif Popoviciü protopresbiterulü Bisericei-albe în Iam.

Racasia 11 Septemvre 1883.

Comitetulü parochialü

In conțelegere cu Dlü protop. tractualü.

Edictü.

Maria Pantişü din Valea-mare protopresbiteratulü Pesteșului Cottulü Bihar carea de 12 anü și-aü pärasitü pe legiutilü seü bärbatü *Mihailü Barzu* tot deacolo cu necredințä, — färä a-se sci ubicațiunea ei prin acesta se citëzä ca în termenü de unü anü și o ziua sä se presentëde naintea subsemnatului seannü protopresbiteralü, ca forü matrimonialü de prima instanțä, căci la din contra și în absența ei se va pertracta și decide procesulü intentatü contra ei.

Datü din ședința seannului protopresbiteralü alü Pesteșului ca forü matrimonialü de I-a instanțä ținută în Alesdü la 2 Iuniü, 1883.

Teodorü Filipü

adm. prescä ca presed.